

ARGEOLOGYSK WURKFERBAN

Oantekens gearkomste Argeologysk Wurkferbân fan 14 desimber 2017

Oanwêzich: P. Rodenburg, A. Vellinga, J.P. de Groot, R.S. van der Molen, M.W. Baayen, R. Van der Werf, W. Hagen, H. De Jong, G. Mast, Unlêsber, T. Vellinga, M. Keulen, T. Spijkman, L. Tiesinga, R. Klooster, Y. IJzerman, J. Boersma, K. Huisman, K. Jager, S. Schoustra, Unlêsber, K. Tiemersma

Ofwêzich mei berjocht fan behindering: G. Schotanus, S. de Roos, W.A. Bangma

1. Koos Jager iepene de gearkomste en hiet elkenien wolkom, yn it bysûnder ús ynlieder Peter Vos;
2. Ynkommen stikken en meidielingen:
 - Der leit in útnûging foar in archeologyske dei yn Nuis op 10 maart, berjocht hjirier folget;
 - Undersiken yn de tsjerken fan Driesum, Langwar en Lollum wurde begelaat troch it Wurkferbân, der leit in fersyk foar de Doperse tsjerke te Frjentsjer;
 - Om yn te sjen leit der daalks in Paleo Actueel mei bydragen út Fryslân op de tafel yn de kantine.
3. It ferslach fan de lêsthâlden ledegearkomste op 21 septimber 2017 wurdt sûnder fierdere opmerkingen en mei tank oan de skriuwer fêststeld.
4. Ferslach ynlieding fan Peter Vos oer oer geo-/archeolânskiplik ûndersyk yn Noard-Nederlân':

De bodem van Noord Nederland bekeken: wat zand, klei en veen ons vertelt over de landschapsgeschiedenis van de noordelijke kustregio

In de lezing is ingegaan op de wijze waarop paleolandschapskaarten van Nederland worden samengesteld en welke processen en factoren verantwoordelijk waren voor het ontstaan van het Noord-Nederlandse kustgebied in het Holoceen (huidige warme klimaatperiode die ca. 11.500 jaar geleden begon). De werkwijze en de gebruikte bronnen voor het maken van paleolandschaps-reconstructie kaarten werden toegelicht. De getoonde reconstructiekaarten van Nederland zijn gepubliceerd in de 'Atlas van Nederland in het Holoceen' en de recente update van deze kaarten zijn verschenen in het boek *'The origin of the Dutch coastal landscape'*. De kaarten staan ook online: <https://archeologieinnederland.nl/bronnen-en-kaarten/paleogeografische-kaarten>

De belangrijkste sturende factor voor het ontstaan van de Nederlandse kustgebieden was de snelle zeespiegelstijging aan het begin van het Holoceen. In de eerste helft van het Holoceen verdronken de laagste delen van Nederland en veranderden die gebieden in grote getijdenbekkens en estuaria. Toen in het midden van het Holoceen de zeespiegelstijging afnam, verlandden deze systemen en vond er achter de gevormde kustbarrières op grote schaal veengroei plaats. Tijdens het laatste deel van

het Holoceen vonden er talrijke ingressies plaats in het gevormde kustveengebied en daar speelde de mens door grootschalige ontginningen en bedijkingen een grote rol in.

In totaal zijn van Nederland zijn 11-tal landschapsreconstructie kaarten gemaakt. Het reconstrueren van kustlandschappen is fascinerend werk. Je kunt het zien als een '4D puzzel' waarbij je je eigen puzzelstukjes genereert. Naast de geologische karteergegevens, vormen de paleomilieugegevens uit archeologische opgravingsputten een belangrijke bron. Peter Vos noemde deze archeologische ontsluitingen '*sleutel/sites*' omdat ze essentiële informatie bevatten voor de kustreconstructie. In dit kader werden o.a. de Geul van Goutum, het terpzoolonderzoek Saksenoord en steilkantonderzoeken te Jelsum en Anjum genoemd. De opgravingsputten in laag Nederland geven de kans om de kustafzettingen sedimentologisch goed te bestuderen en te bemonsteren voor paleoecologisch en dateringsonderzoek.

Tijdens de presentatie werd verder ingegaan op het geologische en archeolandschappelijk onderzoek dat de afgelopen 25 jaar in het Noord-Nederlandse kustgebied is verricht. Deze opnamen zijn uitgevoerd in opdracht van, en in nauwe samenwerking met, de Provincie Friesland en het Terpen centrum van de Universiteit van Groningen.

5. Skoft
6. Fragen nei oanlieding fan de ynliding:
 - Der wie in fraach oft de kaarten ek online te finen binne. Dit is yndied it gefal, sjoch de link yn it ferslach hjirboppe;
 - Koos Jager betanke de ynlieder mei in kadobon.
7. Omfreegjen:
 - Wannear is de folgjende gearkomste? Dat sil wêze op 15 febrewaris, mei as ynliders Auke Bult en Wytze Stellingwerf.
8. Sluting en wol thús.